

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Sociální politika v EU

Charakteristika a vývoj sociální politiky EU
Sekundární právo v oblasti pracovního práva
Volný pohyb pracovníků

Jaroslav Stránský

Katedra pracovního práva a sociálního zabezpečení

Vývoj sociální politiky

- EU byla původně čistě ekonomickým projektem, zaměřeným na budování jednotného evropského trhu.
- V polovině 80. let 20. století se začal zájem zaměřovat i na sociální důsledky vytváření společného trhu.
- Milníky vývoje sociální politiky:
 - Pařížská vrcholná schůzka 1972
 - Jednotný evropský akt 1986
 - Charta základních práv pracovníků 1989
 - Protokol o sociální politice a Dohoda o sociální politice 1992
 - Amsterodamská smlouva 1997
 - Niceská smlouva 2001

Pravomoci orgánů EU

- Evropský parlament
- Evropská rada
- Rada EU
- Evropská komise
- Soudní dvůr EU
- Hospodářský a sociální výbor
- Výbor regionů
- Evropský sociální fond

Obsah sociální politiky

- Sociální politika zahrnuje opatření v oblasti:
 - pracovního práva,
 - práva sociálního zabezpečení.
- V oblasti pracovněprávních vztahů je cílem harmonizace vnitrostátních právních řádů.
- V oblasti sociálního zabezpečení je cílem koordinace vnitrostátních právních řádů.

Prameny práva

■ Primární právo:

- Smlouva o fungování EU
- Smlouva o EU
- Smlouvy o přistoupení nových členských států

■ Sekundární právo:

- Nařízení
- Směrnice
- Rozhodnutí
- Doporučení a Stanoviska
- Dohody

■ Doplňkové právo: Rozhodnutí Soudního dvora EU

Primární právo a sociální politika

- Volný pohyb pracovníků (čl. 45 – 48 SFEU)
- Zákaz diskriminace (čl. 18 a 19 SFEU)
- Rovnost odměňování mužů a žen (čl. 157 SFEU)
- Další konkrétní oblasti podle čl. 151 a 153 SFEU:
 - zlepšování pracovního prostředí, BOZP,
 - pracovní podmínky,
 - sociální zabezpečení a sociální ochrana,
 - ochrana při skončení pracovního poměru,
 - informování a projednávání,
 - zastupování a kolektivní obrana zájmů zaměstnanců a zaměstnavatelů ,
spolurozhodování,
 - podmínky zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí,
 - zapojení osob vyloučených z trhu pracovních příležitostí,
 - rovnost příležitostí mezi muži a ženami na trhu práce a rovné zacházení na pracovišti,
 - boj proti sociálnímu vyloučení,
 - modernizace systémů sociálního zabezpečení.

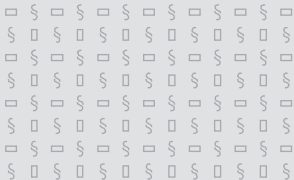
Sociální dialog

- Jde o dialog sociálních partnerů (zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů).
- Čl. 154 odst. 1 SFEU: Úkolem Komise je podporovat konzultace mezi sociálními partnery na úrovni Unie a přijímat všechna účelná opatření pro usnadnění jejich dialogu.
- Sociální partneři mají právo na:
 - konzultace před předložením návrhů z oblasti sociální politiky,
 - konzultace obsahu zamýšleného návrhu,
 - přímá účast na tvorbě právního předpisu (vlastní úprava prostřednictvím dohody).

Sociální dialog

- Dohody sociálních partnerů mohou být implementovány:
 - prostřednictvím transformace do podoby směrnice,
 - vlastními prostředky sociálních partnerů.
- Do podoby směrnice byly transformovány dohody o:
 - rodičovské dovolené,
 - práci na částečný úvazek,
 - pracovním poměru na dobu určitou.
- Vlastními prostředky sociálních partnerů byly implementovány dohody o:
 - práci na dálku,
 - stresu spojeném s prací,
 - násilí na pracovišti,
 - Inkluzivních trzích práce.

Volný pohyb pracovní síly

- Čl. 3 odst. 2 Smlouvy o EU: Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.
- Jedna ze základních svobod Evropské unie.
- Čl. 20 SFEU - občanství unie.

Volný pohyb pracovní síly

- Podle čl. 45 SFEU volný pohyb zahrnuje právo:
 - ucházet se o nabízená pracovní místa,
 - pohybovat se za tímto účelem po území členských států,
 - pobývat v členských státech za účelem výkonu zaměstnání,
 - zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání.
- Předpisy sekundárního práva:
 - směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.
 - nařízení 492/2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie.

Pojem pracovník

- Směrnice ten pojem používá, ale nedefinuje.
- Každý členský stát má vlastní definici toho, koho považuje za pracovníka (zaměstnance).
- Z jeho judikatury vyplývají 3 základní kritéria, která musí být současně splněna:
 - výkon činností,
 - ve vztahu podřízenosti,
 - za odměnu.

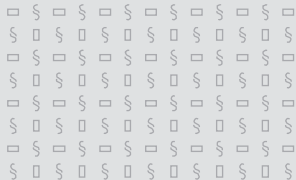
Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti

- Čl. 18 SFEU: V rámci použití Smluv, aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti.
- 45 odst. 2 SFEU: 2. Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky.
- Blíže upraveno nařízením 492/2011.

Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti

- Je zakázáno:
 - omezovat poptávku po zaměstnání nebo jeho nabídky,
 - omezovat přístup k zaměstnání a jeho výkon,
 - podmiňovat přístup k zaměstnání a jeho výkon požadavky, které neplatí pro vlastní státní příslušníky,
 - uplatňovat přepisy, které se sice aplikují bez ohledu na státní příslušnost, ale mají za výlučný nebo hlavní cíl nebo účel znemožnit státním příslušníkům jiných členských států k nabízenému zaměstnání.
- Tento zákaz se nevztahuje na podmínky týkající se jazykových znalostí.
- Bez ohledu na státní příslušnost musí být poskytována všem stejná pomoc při ucházení o zaměstnání (služby zaměstnanosti).
- Při výkonu zaměstnání je zakázáno zacházet s pracovníkem, který je příslušníkem jiného státu, jinak než s tuzemským pracovníkem.

Děkuji za pozornost